

GRIP – Theoretisch Kader

Zaanstreek Waterland

Opsteller	Multidisciplinaire werkgroep o.l.v. Veiligheidsbureau i.o.
Versie	1.0
Datum	12-10-2007
Status	Definitief
Vaststelling door / datum	Dagelijks Bestuur Regionale Brandweer Zaanstreek-Waterland 15-06-2007

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	2
2.	GRIP ALGEMEEN	3
2.1	WANNEER GRIP	3
2.2	UITGANGSPUNTEN.....	4
2.3	OPSCHALING.....	4
2.4	AFSCHALING	5
2.5	EVALUATIE.....	5
2.5.1	PROCESEVALUATIE	6
2.5.2	INCIDENTEVALUATIE	6
3.	GRIP	7
3.1	ROUTINE / MOTORKAPOVERLEG.....	7
3.2	GRIP 1.....	8
3.3	GRIP 2.....	10
3.4	GRIP 3.....	12
3.5	GRIP 4.....	14
4.	KERNTAKEN	17
4.1	KERNTAKEN COPI	17
4.2	KERNTAKEN REGIONAAL OPERATIONEEL TEAM.....	17
4.3	KERNTAKEN GEMEENTELIJKE RAMPENSTAF	17
4.4	KERNTAKEN REGIONAAL BELEIDSTEAM	18
5.	OPERATIONELE LEIDING	19
	BIJLAGE 1: OPKOMSTTIJDEN	20
	BIJLAGE 2: LIJST VAN AFKORTINGEN	22
	BIJLAGE 3: BEGRIPPENLIJST	23
	BIJLAGE 4: VERZENDLIJST	25

1. Inleiding

In de regio Zaanstreek-Waterland is besloten om de coördinatie van de rampenbestrijding beter te organiseren en de opschalingssystematiek te herstructureren door het invoeren van de Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings Procedure (GRIP). Het opschalingsmodel GRIP geeft invulling aan artikel 3, lid 5 sub c van de Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo) en is medio 2006 opgenomen in het model rampenplan van de regio Zaanstreek-Waterland.

Het voordeel van GRIP is dat alle niveaus van coördinatie beschreven zijn. Hierdoor ontstaat een volledig beeld van de coördinatie door de operationele diensten, de gemeente(n) en het bestuur bij multidisciplinaire incidenten. Een tweede voordeel van deze systematiek is de landelijke bekendheid en gelijkvormigheid. De omliggende regio's werken reeds met de GRIP-systematiek en bij het opstellen van dit document is daarom nadrukkelijk gekeken naar de plannen en voornemens van de direct omliggende regio's en het landelijk referentiekader GRIP van de Veiligheidskoepel.

Dit document beschrijft de GRIP-fasering en is bedoeld om inzicht te geven in de GRIP-opuschalingssystematiek die in de regio Zaanstreek-Waterland gehanteerd wordt. Na een hoofdstuk over de hoofdlijnen en uitgangspunten van GRIP, wordt elke GRIP-fase afzonderlijk toegelicht.

In juni 2007 heeft het Veiligheidsbestuur i.o. het voor u liggende document vastgesteld en in de bestuursvergadering van september 2007 is de implementatiedatum van GRIP in de regio Zaanstreek-Waterland gesteld op 1 november 2007. Dit houdt in dat de operationele diensten en de gemeenten vanaf die datum conform de GRIP-opuschalingssystematiek gaan werken zoals beschreven in dit document. Het jaar 2008 zal gebruikt worden om alle functionarissen die een rol in GRIP hebben verder bekend te maken met de methodiek, taken en verantwoordelijkheden.

Het document is bestemd voor:

- leden van de multidisciplinaire rampenbestrijdingsteams CoPI, ROT, GBT, GMT en RBT;
- medewerkers van de meldkamers van politie, brandweer en ambulancezorg;
- (operationeel) leidinggevenden van brandweer, politie, GHOR en gemeenten;
- de ambtenaren openbare orde en veiligheid van de negen gemeenten uit de regio.

2. GRIP Algemeen

Dit hoofdstuk bespreekt het kader van de Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings Procedure (GRIP). Met name zal aandacht geschonken worden aan de fasering binnen GRIP, de uitgangspunten van GRIP en het op- en afschalen.

2.1 Wanneer GRIP

Wanneer een incident plaatsvindt, zullen in eerste instantie de parate hulpverleningsdiensten in actie komen. Meestal kunnen deze incidenten door een eenheid van politie, ambulance en/of brandweer worden afgehandeld. Soms is er sprake van een groter incident, waarvoor meer eenheden worden gealarmeerd en de verschillende disciplines moeten opschalen. Een goede coördinatie tussen betrokken disciplines is dan bij de bestrijding van complexe incidenten van groot belang. Om dit zo goed mogelijk te waarborgen, zal gewerkt gaan worden met GRIP.

GRIP voorziet in vier alarmeringsfasen: GRIP 1 tot en met GRIP 4. Elke fase heeft zijn eigen kenmerken en kent aan de diverse betrokken partijen bijbehorende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden toe op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Een nadere toelichting is opgenomen in hoofdstuk 3.

Fase	Reikwijdte van het incident
Routine	<ul style="list-style-type: none"> Dagelijks en mono- en multidisciplinair optreden van de hulpverleningsdiensten.
GRIP 1	<ul style="list-style-type: none"> Incident met effecten tot maximaal in de directe omgeving van het incident; Er bestaat noodzaak tot en behoefte aan coördinatie op tactische processen vanuit het brongebied.
GRIP 2	<ul style="list-style-type: none"> Grootschalig incident met uitstraling naar de omgeving (effectgebied); Er bestaat noodzaak tot en behoefte aan coördinatie, ook op strategische processen vanuit het effectgebied.
GRIP 3	<ul style="list-style-type: none"> Calamiteit in één gemeente; Er bestaat noodzaak tot en behoefte aan coördinatie op bestuurlijke processen.
GRIP 4	<ul style="list-style-type: none"> Grote gemeentegrensoverschrijdende calamiteit; Er bestaat noodzaak tot en behoefte aan gecoördineerde bestuurlijke leiding.

De verschillende GRIP-fasen kennen de onderstaande teams¹: De bij de GRIP-fase genoemde teams zullen in de regel in volledigheid bijeenkomen.

Routinefase				
GRIP 1	CoPI			
GRIP 2	<i>CoPI</i>	ROT		
GRIP 3	CoPI	ROT	GBT	
GRIP 4	CoPI	ROT	GBT	RBT
Afschaling				

¹ In geval van GRIP 2 is het denkbaar dat alleen een Regionaal Operationeel Team (ROT) wordt ingericht (dus zonder Commando Plaats Incident, het CoPI). Dit kan voorkomen in gevallen dat er geen brongebied is in de regio. Een voorbeeld is stankoverlast waarbij de veroorzaker van de stank (de bron) buiten de regio ligt.

2.2 *Uitgangspunten*

De fasen van de GRIP-structuur zijn aanvullend op de voorgaande fase. Dit betekent dat er per hogere GRIP-fase nieuwe teams bijkomen als aanvulling op de reeds geactiveerde teams. Hierdoor verandert ook de coördinatie tussen de verschillende teams. Bij elke hogere fase komt de algehele coördinatie op een niveau hoger te liggen.

De verschillende GRIP-fasen volgen elkaar in praktijk niet zo logisch op als de theoretische modellen suggereren. Bij de geringste twijfel wordt naar het naast hogere of zelfs hoogste GRIP-niveau opgeschaald. Dit vanuit de gedachtegang dat, indien te hoog is opgeschaald, er gemakkelijk weer afgeschaald kan worden.

GRIP kan ook pro-actief worden geactiveerd in situaties waar mogelijk een calamiteit zou kunnen ontstaan. De inzet bij evenementen met een hoog veiligheidsrisico zoals de Dam tot Damloop of het Summersplash festival is daar een voorbeeld van.

GRIP in de regio Zaanstreek-Waterland sluit grotendeels aan bij landelijk gebruikte procedures en het model van de Raad van Regionaal Commandanten. Op enkele punten wordt van het landelijk model afgeweken, met name het geval in GRIP 4, waarbij er naast een Regionaal Beleidsteam (RBT) ook Gemeentelijke Beleidsteams (GBT's) in stand blijven. Ook vinden er in afwijking op het landelijk model enkele functionele wijzigingen plaats in de teams.²

2.3 *Opschaling*

Zodra zich een crisis voordoet of dreigt voor te doen, wordt de rampenbestrijdingsorganisatie opgeschaald. Opschalen kan worden gedefinieerd als: het proces van veranderen van het functioneren van het bestuur, de parate en gemeentelijke diensten vanuit de dagelijkse situatie naar één (regionale) organisatievorm, waarmee een groot incident of ramp multidisciplinair wordt bestreden.

Door opschaling wordt met andere woorden de schaal van de organisatie van de rampenbestrijding aangepast aan de schaal van de ramp en de rampenbestrijdingsmaatregelen. Om de opschaling en de multidisciplinaire coördinatie in goede banen te leiden wordt GRIP gehanteerd.

De bevoegdheid tot opschaling is als volgt geregeld:

Opschaling vanaf routinefase

Bij behoefte aan multidisciplinaire coördinatie kunnen de hoogst leidinggevenden van de hulpverleningsdiensten ter plaatste onafhankelijk van elkaar besluiten op te schalen naar GRIP 1. De desbetreffende hoogst leidinggevende meldt zijn besluit tot opschalen en de ontmoetingsplek voor het Commando Plaats Incident (CoPI) bij de meldkamers. De andere hulpverleningsdiensten schalen mee op naar GRIP 1 en participeren in het CoPI.

Opschaling vanaf GRIP 1

Het CoPI richt zich in GRIP 1 op de bronbestrijding. De leider CoPI adviseert de burgemeester op te schalen naar GRIP 2 wanneer er naast de bron ook een effectgebied ontstaat. De leden van het Regionaal Operationeel Team (ROT) worden gealarmeerd.

Opschaling vanaf GRIP 2

Indien het bron- en effectgebied een bedreiging vormen voor (grote groepen van) de bevolking adviseert de operationeel leider in het ROT adviseert de burgemeester op te schalen naar GRIP 3 en zijn Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) en Gemeentelijk Management Team (GMT) bijeen te (laten) roepen.

Opschaling vanaf GRIP 3

Tot en met GRIP 3 is sprake van een incident dat zich beperkt tot één gemeente. Overschrijdt het incident door zijn omvang of impact de gemeentegrens dan zal worden opgeschaald naar GRIP 4. Dit kan besloten worden door de burgemeester van de brongemeente, maar tevens door de burgemeester van een effectgemeente. Deze opschaling vindt uitsluitend op bestuurlijk niveau plaats

² In tegenstelling tot elders in het land vinden in deze regio in enkele gevallen verschuivingen in de teams plaats, zoals onder andere de verhuizing van operationeel leidinggevenden van het GBT naar het RBT en het inzetten van HOvD's van de GHOR in het CoPI vanaf GRIP 2.

en dient om de afstemming tussen de verschillende gemeenten voldoende te waarborgen. Met GRIP 4 is het maximale opschalingsniveau bereikt.

“De hoogste bidder wint”

Opschalingopdrachten staan niet ter discussie. Indien één van de kolommen van mening is dat opschaling noodzakelijk is, volgen de overige diensten dit besluit.

De gemeenten en de operationele diensten zijn verantwoordelijk voor een alerte en adequate opschaling van hun dienst. Zij hebben daartoe regelingen getroffen. De leidinggevendenden van politie, GHOR en brandweer bepalen per incident de omvang van hun eigen organisatie (aantal en soort eenheden). Elke organisatie kent zijn eigen actiecentra die vanuit de eigen organisatie worden gealarmeerd en ingezet. Analoog aan de opschaling van de drie operationele diensten kan opschaling van één of meer gemeentelijke diensten noodzakelijk zijn.

2.4 Afschaling

Als blijkt dat het incident met minder multidisciplinaire coördinatie kan worden bestreden en ook de directe effecten minder operationele aansturing behoeven, wordt met de afschaling van de ingezette hulpdiensten en de bestuurlijke teams begonnen. Afhankelijk van de stand van zaken zal, veelal per kolom, fasegewijs afgebouwd worden. Voorkomen dient te worden dat kolommen afschalen zonder onderlinge samspraak.

In deze fase zal tevens een onderscheid moeten worden gemaakt tussen de afschaling zoals hiervoor bedoeld en de opbouw van de nazorgfase. Hiervoor is veelal geen exact moment te bepalen, beide processen kunnen gelijktijdig plaatsvinden en elkaar overlappen. Het gemeentelijk beleidsteam moet zeer nadrukkelijk beleidsbeslissingen over de nazorg nemen, voordat bestuurlijke en operationeel geheel worden ontbonden. Hierbij valt te denken aan: wie heeft de leiding (coördinatie) over de nazorgfase; welke activiteiten moeten worden opgestart of afgerond.

Afschalen vanuit GRIP 4

Om te kunnen afschalen vanuit GRIP 4 moeten het incident en de effecten daarvan teruggebracht zijn tot één gemeente. De Coördinerend Burgemeester overlegt met de burgemeesters van de betrokken gemeenten over de wens om af te schalen en laat zich door de operationeel leider adviseren over de nieuw te hanteren GRIP-fase.

Afschalen vanuit GRIP 3

De burgemeester neemt het besluit om af te schalen. Hij laat zich daarbij adviseren door de operationeel leider over de nieuw te hanteren lagere GRIP-fase.

Afschalen vanuit GRIP 2

De burgemeester neemt het besluit om af te schalen. Hij laat zich daarbij adviseren door de operationeel leider over de nieuw te hanteren lagere GRIP-fase.

Afschalen vanuit GRIP 1

De Leider CoPI besluit om af te schalen. Hij informeert de burgemeester hierover.

NB. Er zijn situaties denkbaar waarbij een GRIP-fase wel in stand blijft, maar bepaalde teams of functionarissen niet langer nodig blijken te zijn. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een situatie waarbij er zodanig wordt afgeschaald, dat er geen CoPI meer nodig is, maar er wel een ROT in stand wordt gehouden voor de coördinatie van het effectgebied.

2.5 Evaluatie

In het kader van de evaluaties dient een onderscheid gemaakt te worden tussen een procesevaluatie en een incidentevaluatie. Bij een procesevaluatie wordt gekeken naar de werking van de GRIP-structuur en wordt onderzocht of GRIP werkbaar is en op welke vlakken het wellicht aanpassingen behoeft. Een incidentevaluatie richt zich op de inhoudelijke aspecten van de afwikkeling van een incident.

2.5.1 *Procesevaluatie*

Procesevaluaties vinden plaats op initiatief van het veiligheidsbureau binnen een hiertoe ingerichte werkgroep, bestaande uit projectmedewerkers vanuit alle disciplines. Periodiek zal deze werkgroep bijeen komen om alle met GRIP gekwalificeerde incidenten uit een bepaalde periode te bespreken en te bepalen of de juiste GRIP-fase is afgekondigd. Het veiligheidsbureau ontvangt de benodigde informatie over GRIP-incidenten via de meldkamers. Op basis van de bevinding zal de GRIP-systematiek aangepast kunnen worden.

2.5.2 *Incidentevaluatie*

Incidenten, waarvoor GRIP 1 en 2 is afgeroepen, worden zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen twee weken na het incident, door de bij het incident betrokken hulpdienstmedewerkers geëvalueerd. Afhankelijk van de GRIP-fase is de leider CoPI (GRIP 1) of de operationeel leider (GRIP 2) verantwoordelijk voor deze evaluatie. Hij/zij verzorgt de eindrapportage aan het Veiligheidsbestuur. Op voorstel van de leider CoPI, de operationeel leider of het Regionaal Management Team (RMT) en met instemming van het Veiligheidsbestuur, kan externe deskundigheid worden betrokken bij de evaluatie. Het voorstel omvat gespecificeerd de argumenten voor het inschakelen van externen.

In geval van een GRIP 3 of 4 situatie zal op grond van artikel 10, lid 1 van de Wrzo in opdracht van het betreffende College van Burgemeester en Wethouders een volledige analyse van het incident plaatsvinden.

Evaluaties zoals hierboven beschreven staan los van eventuele externe onderzoeken door inspecties, commissies en dergelijke.

3. GRIP

3.1 Routine / motorkapoverleg

Na melding van een incident rukken de hulpdiensten uit. Afhankelijk van het incident zullen eenheden van zowel politie, GHOR als brandweer meewerken aan de incidentenbestrijding. Elke hulpdienst werkt zelfstandig en volgens de eigen regels en procedures (monodisciplinair) het ontstane incident af. Het incident is puur lokaal van aard. Indien nodig voeren de diensten ad hoc en op basis van gelijkwaardigheid operationeel overleg, ook wel *motorkapoverleg* genoemd. Ook als de drie officieren van dienst (OvD's) overleg en afstemming plegen over de afhandeling van een routinematig incident met veel inzet van eenheden blijft het motorkapoverleg van kracht (bijvoorbeeld aanrijding met beknelling).

De burgemeester heeft als bevoegd gezag de brandweer en de politie ter beschikking in het kader van de openbare orde en veiligheid. Er bestaat in normale situaties geen gezagsverhouding met de GHOR (bij rampen en zware ongevallen heeft de burgemeester wel het opperbevel over de GHOR).

De voorlichting over het incident gebeurt door elke dienst, volgens de eigen procedures. In een routinematige situatie is de politie de primair verantwoordelijke dienst in het kader van de acute voorlichting. Zonodig vindt afstemming tussen de diensten plaats.

Schematische weergave routinefase

Discipline	Motorkapoverleg (niveau afhankelijk van incident)
Leider	N.v.t.
Politie	<ul style="list-style-type: none"> • Medewerker basiseenheid <i>of</i> • Officier van dienst Politie (OvD-P).
Ambulancedienst/ GHOR	<ul style="list-style-type: none"> • Verpleegkundige eerste ambulance <i>of</i> • Officier van dienst Geneeskundig (OvD-G).
Brandweer	<ul style="list-style-type: none"> • Bevelvoerder <i>of</i> • Officier van dienst Brandweer (OvD-B).
Gemeente	N.v.t.

Onderwerp	Toelichting
Wanneer	Bij een incident dat dagelijks en monodisciplinair optreden van de hulpverleningsdiensten vraagt.
Organisatie	Iedere hulpdienst werkt zelfstandig het ontstane incident af en werkt volgens de eigen regels en procedures (monodisciplinair). Indien nodig voeren de diensten ad hoc en op basis van gelijkwaardigheid operationeel overleg (motorkapoverleg).
Alarmeren en Informeren	De betrokkenen worden gealarmeerd door de Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK) en de Centrale Post Ambulancevervoer (CPA). De burgemeester wordt door een OvD geïnformeerd over bijzondere incidenten. De informatie binnen de eigen dienst vindt overeenkomstig de normaal geldende afspraken van die dienst plaats.
Taken	Afstemmen en afspraken maken. Samenwerken.
Locatie	Het motorkapoverleg komt bijeen op de plaats van het incident.

3.2 GRIP 1

Als blijkt dat door de aard van het incident behoefte is aan een gestructureerde coördinatie zal worden opgeschaald. Het gevolg hiervan is dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot de bestrijding veranderen.

In deze fase wordt het Commando Plaats Incident (CoPI) opgestart. De nadruk ligt op het multidisciplinair sturen van operationele processen op de plaats van het incident. Het incident is puur lokaal van aard met een duidelijke coördinatiebehoefte bij de diensten. Het CoPI verzorgt de coördinatie en geeft leiding aan de uitvoerende activiteiten. De burgemeester wordt van een incident waarbij het CoPI optreedt op de hoogte gesteld.

Samenstelling CoPI

Bij GRIP 1 bestaat het team uit tenminste de leider CoPI en uit functionarissen die leiding geven aan operationele eenheden van politie, GHOR en brandweer. Op verzoek van de leider CoPI of op aangeven van CoPI-teamleden kan het team eventueel worden aangevuld met één of meerdere functionarissen die vanuit hun specialisme een toegevoegde waarde kunnen leveren aan het functioneren van het CoPI. Hierbij valt te denken aan een Regionaal Officier Gevaarlijke Stoffen (ROGS) of een specialist van een dienst of bedrijf. Tevens kan de burgemeester besluiten een gemeentelijk afgevaardigde toe te voegen aan het CoPI. De voorlichting geschiedt namens alle diensten gezamenlijk door de CoPI persvoorlichter. Deze voorlichter wordt geleverd door de politie, indien noodzakelijk schuift tevens een gemeentelijke voorlichter aan in verband met zaken die de gemeentelijke processen direct raken (denk aan asbest, evacuatie of andere situaties waarbij bewonersbrieven geschreven moeten worden).

Effectmeting

Onder leiding van een ROGS kan in deze fase een meetploeg eventueel ter plaatse een bronmeting verrichten. Is er sprake van een effectgebied waarbij bij gevaarlijke stoffen vrijkomen, zijn er effecten in bredere zin van het woord waarbij behoefte is aan intensieve communicatie naar de bevolking (bijvoorbeeld bij langdurige stroomuitval) of wordt de meetplanorganisatie³ opgestart, dan leidt dat tot een opschaling naar GRIP 2.

Schematische weergave GRIP 1

Kernbezetting

Discipline	CoPI
Leider	<ul style="list-style-type: none"> Leider CoPI, meestal hoofdofficier van dienst Brandweer (HOvD)
Politie	<ul style="list-style-type: none"> Officier van dienst Politie Voorlichter
GHOR	<ul style="list-style-type: none"> Officier van dienst Geneeskundig
Brandweer	<ul style="list-style-type: none"> Officier van dienst Brandweer Plotter
Gemeente	n.v.t. ⁴

Onderwerp	Toelichting
Wanneer	Bij een incident met effecten tot maximaal in de zeer directe omgeving van het incident, als blijkt dat de aard en de omvang van het incident vragen om een (nog) meer gestructureerde aanpak dan in de Routinefase.
Organisatie	Het Commando Plaats Incident (CoPI) wordt opgestart. Het CoPI is belast met de uitvoering van de operationele leiding op de plaats van het incident. De nadruk ligt op het sturen van operationele processen ter plaatse.

³ De meetplanorganisatie adviseert het Regionaal Operationeel Team (ROT) over te ondernemen acties in het effectgebied bij het vrijkomen van gevaarlijke stoffen.

⁴ Indien noodzakelijk kan de burgemeester bepalen een gemeentelijke afgevaardigde als liaison zitting te laten nemen in het CoPI. Deze liaison informeert periodiek de gemeentesecretaris.

Onderwerp	Toelichting
Operationele leiding	In een Commando Plaats Incident is sprake van een leider CoPI. In de regel is dit een brandweerofficier, tenzij de burgemeester een functionaris van een andere discipline aanwijst, afhankelijk van het soort incident. Bij de brandweer: Hoofdofficier van dienst Brandweer Bij de GHOR: Hoofdofficier van dienst Geneeskundig Bij de politie: Officier van dienst Politie
Bezetting	In het CoPI zitten ten minste leidinggevend van de drie hulpverleningsdiensten en een of meerdere voorlichters. Adviseurs kunnen worden toegevoegd.
Alarmeren en Informeren	<u>Alarmeren</u> De betrokkenen worden gealarmeerd door de GMK en CPA. De CoPI bezetting bestaat uit gepiketteerde functionarissen van alle diensten met uitzondering van de plotters. De plotters worden via de pager gealarmeerd. <u>Informeren</u> De OvD-P informeert het Unithoofd van Politie. De OvD-G informeert het Hoofd sectie GHOR. (HS GHOR) De OvD-B informeert de hoofdofficier van dienst (indien deze niet al ter plaatse is als leider CoPI) en de lokale commandant. De leider van het CoPI informeert de burgemeester. Indien op initiatief van de burgemeester een liaison van de gemeente plaatsneemt in het CoPI, informeert deze liaison de gemeentesecretaris.
Taken	Het CoPI is verantwoordelijk voor de bronbestrijding ter plaatse (inclusief directe gevolgen).
Locatie	Het CoPI komt bijeen op of nabij de plaats van het incident.

3.3 GRIP 2

Na de eerste opschaling (GRIP 1) kan blijken dat het incident duidelijke gevolgen heeft voor de omgeving en dat deze niet efficiënt genoeg bestreden kunnen worden. Hierbij dient duidelijk onderscheid gemaakt te worden tussen het bron- en effectgebied.

Onder brongebied wordt verstaan: het gebied waar alles zich bevindt dat te maken heeft met de directe ongevalsbestrijding. In het bijzonder ligt daar het betrokken object of voertuig en het 'werkveld' van de hulpverleningsdiensten. Bij rampen is het brongebied dus het rampterrein.

We spreken van een effectgebied indien een incident effecten heeft naar de omgeving en deze van een zodanige aard en omvang zijn, dat er sprake is van een bedreigende situatie voor de bevolking. Het gaat om situaties als het vrijkomen van gevaarlijke stoffen, instorting van gebouwen, stroomuitval en dergelijke.

Het Regionaal Operationeel Team (ROT) wordt actief. Nadruk ligt op het sturen van de operationele processen met betrekking tot het effectgebied en het coördineren van de informatievoorziening voor de bevolking en het bestuur. Het incident heeft een duidelijke uitstraling naar de omgeving.

De burgemeester wordt geïnformeerd. Hij laat zich informeren en adviseren door de operationeel leider. Het ROT zorgt voor een juiste en actuele informatievoorziening.

Samenstelling teams

Het ROT bestaat tenminste uit de operationeel leider, een functionaris van de stafsecties brandweer, GHOR en politie, de coördinerend ambtenaar rampenbestrijding, een communicatie adviseur, een plotter, een Notulist en een algemeen ondersteuner. Daarnaast is het mogelijk liaisons van andere organisaties aan het team toe te voegen. Wettelijk gezien wordt de functie van operationeel leider ingevuld door de brandweer, tenzij de burgemeester anders beslist. In de praktijk betekent dit, dat de functie van operationeel leider in principe ingevuld zal worden door een hoofdofficier van dienst van de brandweer, tenzij het incident of de dreiging aanleiding geeft om een andere dienst de operationele leiding op zich te laten nemen (bijvoorbeeld bij een gijzeling of een grieppandemie). De operationeel leider, geassisteerd door het ROT, draagt zorg voor een gecoördineerde uitvoering van de effectbestrijding door de deelnemende organisaties. Hiertoe geeft hij opdrachten over de incidentbestrijding aan de leider CoPI.

De vertegenwoordiger van de gemeente draagt zorg voor de bestuurlijke informatievoorziening en krijgt door zijn aanwezigheid in het ROT de informatie uit de eerste hand, waardoor er minder kans is op vervorming of een verkeerde interpretatie van de informatie of de situatie.

Tegelijkertijd met het opstarten van het ROT activeren de hulpdiensten in de regel hun actiecentra. Op aanwijzing van zijn vertegenwoordiger in het ROT regelt een hulpdienst vanuit het eigen actiecentrum zijn bijdrage aan de incidentbestrijding.

Schematische weergave GRIP 2

Kernbezetting

Discipline	CoPI	ROT
Leider	Leider CoPI	Operationeel leider (meestal HOvD-B)
Politie	OvD – P Voorlichter	Functionaris stafsectie van Politie
GHOR	HOvD-G	HS GHOR
Brandweer	OvD – B Plotter	Functionaris stafsectie Brandweer Ondersteuner ROT Notulist Plotter
Gemeente		Coördinerend ambtenaar rampenbestrijding ⁵ Communicatieadviseur

⁵ Voor de coördinerend ambtenaar rampenbestrijding wordt – evenals voor de andere coördinerende gemeentelijke functies binnen GRIP – de volgorde gehanteerd zoals benoemd in het Convenant bestuurlijke coördinatie. Dit betekent dat eerst een beroep gedaan wordt op de gemeente Zaanstad, dan Purmerend, vervolgens Edam-Volendam en tenslotte Waterland.

Onderwerp	Toelichting
Wanneer	<ul style="list-style-type: none"> Bij een incident met een duidelijke uitstraling naar de omgeving (dus meer omvattend dan alleen de plaats van het incident), dat vraagt om management van de omgevingseffecten. Het CoPI kan behoefte hebben aan ondersteuning op afstand, bijvoorbeeld aflossingsregelingen, bijstand, etc. Als de meetplanorganisatie wordt opgestart. GRIP 2 kan ook proactief ingesteld worden, bijvoorbeeld bij geplande politie-inzetten, met raakvlakken naar brandweer en/of GHOR, of bij situaties waarin er wel een effectgebied is maar geen brongebied binnen de regio.
Organisatie	Een Regionaal Operationeel Team wordt ingesteld. Het ROT zorgt voor het omgevingsmanagement en/of ondersteunt het CoPI.
Operationele leiding	Bij wet is bepaald dat de brandweer de operationele leiding heeft tenzij de burgemeester anders beslist.
Bezetting	De kernbezetting van het ROT wordt gevormd door de operationeel leider, leidinggevenden van de drie operationele stafsecties en de stafsectie gemeentelijke diensten, aangevuld met de noodzakelijke ondersteuning. Daarnaast kunnen andere stafsecties, functionarissen en/ of derden worden gevraagd om ter ondersteuning zitting te nemen in het ROT; de operationeel leider beslist hierover.
Alarmeren en Informeren	<p><u>Alarmeren</u> De operationele diensten en de gemeente worden gealarmeerd door de GMK. De alarmering van de functionarissen welke plaats nemen in het ROT wordt vervolgens verzorgd door de eigen meldkamer / het eigen alarmeringssysteem.</p> <p><u>Informeren</u> De functionaris stafsectie politie informeert de korpschef van Politie. Het hoofd sectie GHOR informeert de regionaal geneeskundig functionaris (RGF). De functionaris stafsectie brandweer informeert de regionaal commandant. De operationeel leider informeert en adviseert de burgemeester. De GMK informeert de officier van Justitie.</p>
Rol Burgemeester	De burgemeester bepaalt of en wanneer hij daadwerkelijk invulling geeft aan zijn functie als opperbevelhebber. Als hij daartoe besluit, vindt een opschaling naar GRIP 3 plaats.
Locatie	Het ROT komt bijeen in het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), locatie Bernhardplein te Zaandam. ⁶
Taken	Het ROT is operationeel eindverantwoordelijk voor de multidisciplinaire inzet in het effectgebied.
Bijzonderheden	<ul style="list-style-type: none"> In GRIP 2 vindt er een functionele teamwisseling plaats: de hoofdofficier van dienst Geneeskundig neemt plaats in het CoPI en het hoofd sectie GHOR zal zitting nemen in het ROT. Het Openbaar Ministerie kan naar aanleiding van de informatie bepalen om een officier van Justitie af te vaardigen naar het ROT.

⁶ Het initiatief om tot een geschikte uitwijklocatie voor ROT en RBT te komen ligt bij de RBZW. Hiertoe is reeds een eerste aanzet gedaan.

3.4 GRIP 3

In deze fase vindt niet alleen tactische maar ook strategische afstemming plaats. De bestuurlijke component wordt opgestart op gemeentelijk niveau. Het incident vraagt om het instellen van de gemeentelijke rampenstaf (Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) en Gemeentelijk Management team (GMT)), een Regionaal Operationeel Team (ROT) en een Commando Plaats Incident (CoPI).

De burgemeester heeft de taak om de rampbestrijding te coördineren. Hij heeft immers het opperbevel. Het GBT komt bijeen en ondersteunt de burgemeester door het geven van informatie en advies. Daarnaast komt het GMT bijeen. Binnen het GMT worden de gemeentelijke rampbestrijdingsprocessen afgestemd. De bevoegdheden van de burgemeester (zoals zijn bevelsbevoegdheid en noodverordeningbevoegdheid) zijn in de Gemeentewet en de Wrzo beschreven. De burgemeester is tevens verantwoordelijk voor informatievoorziening aan de bevolking, de Commissaris van de Koningin (CdK) en zo nodig de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) tijdens en na afloop van het incident. Na een incident legt hij verantwoording af aan de gemeenteraad. Op grond van artikel 15 Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen dient de burgemeester zorg te dragen voor afstemming met alle betrokkenen. Het is derhalve aanbevelenswaardig om ook tijdig de burgemeesters van de buurgemeenten te informeren.

Samenstelling teams

De samenstelling van het CoPI en het ROT is gelijk aan die in GRIP 2.

Bij GRIP 3 wordt het GBT en GMT opgestart. Het GBT bestaat ten minste uit de burgemeester die in deze fase het opperbevel op zich heeft genomen, de regionaal commandant, de regionaal geneeskundig functionaris, de korpschef van Politie, de gemeentesecretaris (welke tevens voorzitter is van het GMT), de ambtenaar openbare orde en veiligheid, een communicatieadviseur, een plotter en een notulist. De burgemeester kan de lokaal commandant als adviseur verzoeken zitting te nemen in het GBT naast de regionaal commandant. Het GMT bestaat uit de dienst- of afdelingshoofden met ondersteuning.

Tijdens GRIP 3 kan de burgemeester van de gemeente waarin het incident zich voordoet een faciliterend burgemeester verzoeken om ondersteuning te bieden.⁷ De burgemeester van de incidentgemeente blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de bestrijding van het incident. Operationele taken worden door de faciliterend burgemeester alleen uitgevoerd op basis van een uitdrukkelijke overdracht door de verantwoordelijk burgemeester.

Het GMT staat onder voorzitterschap van de gemeentesecretaris. Echter, gezien de dubbelrol van deze functionaris, die tevens zitting heeft in het GBT, kan er voor gekozen worden een andere functionaris het voorzitterschap over het GMT te laten overnemen.

Schematische weergave GRIP 3

Kernbezetting

Discipline	CoPI	ROT	GBT	GMT
Leider	Leider CoPI	Operationeel leider	Burgemeester	
Politie	OvD – P Voorlichter	Functionaris stafsectie Politie	Korpschef van Politie	
GHOR	HOvD-G	HS GHOR	Regionaal geneeskundig functionaris (RGF)	
Brandweer	OvD – B Plotter	Functionaris stafsectie Brandweer Ondersteuning ROT Plotter Notulist	Regionaal commandant	
Gemeente		Coördinerend ambtenaar rampenbestrijding Communicatie adviseur	Gemeentesecretaris Ambtenaar openbare orde en veiligheid Communicatie adviseur Plotter Notulist	Afdeling-/ diensthoofden Plotter Notulist

⁷ Hiervoor wordt dezelfde volgorde als bij de coördinerend burgemeester gehanteerd.

Onderwerp	Toelichting
Wanneer	<ul style="list-style-type: none"> • Bij een calamiteit in één gemeente die een bedreiging van het welzijn van (grote) groepen van bevolking of dieren vormt; • Wanneer bestuurlijke besluitvorming is vereist; • Wanneer de sirenes ter waarschuwing van de bevolking worden geactiveerd.
Organisatie	In het gemeentehuis/stadhuis wordt een gemeentelijke rampenstaf ingesteld (GBT en GMT).
Operationele leiding	De standaardregeling is dat de brandweer de operationele leiding heeft tenzij de burgemeester anders beslist. Meestal zal dit dus de regionaal commandant van de brandweer zijn.
Bezetting	De burgemeester kan zich laten bijstaan door een faciliterend burgemeester die hem faciliteert en ondersteunt. ⁸
Alarmeren en Informeren	<p><u>Alarmeren</u> De korpschef Politie wordt gealarmeerd door de GMK. De Regionaal geneeskundig functionaris wordt gealarmeerd door de CPA. De regionaal commandant brandweer wordt gealarmeerd door de GMK. De burgemeester wordt gealarmeerd door GMK. De gemeentelijke functionarissen worden door de GMK gealarmeerd via een particuliere alarmcentrale óf op persoonlijke titel (zie telefoonlijst Gemeentelijk Rampenplan). Dit hangt af van de afspraken die de gemeente heeft gemaakt t.a.v. alarmering van functionarissen.</p> <p><u>Informeren</u> De burgemeester draagt zorg voor het informeren van de bevolking, de CdK en zonodig de minister van BZK en de buurgemeenten. De officier van Justitie wordt geïnformeerd door de GMK.</p>
Rol Burgemeester	De burgemeester geeft bestuurlijk en beleidsmatig leiding aan de activiteiten voor de bestrijding. De leden van het GBT adviseren hem daarin. De burgemeester kan taken delegeren naar een faciliterend burgemeester.
Locatie	Het ROT komt bijeen in het RCC te Zaandam. De gemeentelijke rampenstaf komt bijeen in het gemeentehuis of stadhuis van de getroffen gemeente.
Taken	Het GBT is eindverantwoordelijk voor de totale rampenbestrijdingsinzet
Bijzonderheden	Het Openbaar Ministerie kan naar aanleiding van de informatie bepalen om een hoofdofficier van Justitie af te vaardigen naar het GBT. Een faciliterend burgemeester kan (volgens de volgorde benoemd in het Convenant bestuurlijke coördinatie) op verzoek van de voorzitter van het GBT gealarmeerd worden, om waar nodig te ondersteunen.

⁸ NB: het gaat hier anders dan in een GRIP 4 situatie puur om een faciliterende rol.

3.5 GRIP 4

Tot en met GRIP 3 is er sprake van een incident dat zich beperkt tot één gemeente. Overschrijdt het incident door zijn omvang of impact de gemeentegrens, dan zal er verder worden opgeschaald naar GRIP 4. Deze opschaling vindt uitsluitend op bestuurlijk niveau plaats, om te voorzien in de afstemming tussen de verschillende gemeenten.

Er zijn nu twee of meer burgemeesters bij het incident betrokken. Ook kunnen meerdere Gemeentelijke Beleidsteams functioneren. Om te komen tot een heldere bestuurlijke coördinatie, treedt er namens de burgemeesters een coördinerend burgemeester in functie. Hiertoe is in de regio Zaanstreek-Waterland een convenant afgesloten. Op basis hiervan treden in de regio Zaanstreek-Waterland vier burgemeesters op als coördinerend burgemeester, waarbij geldt dat de burgemeester van Zaanstad in eerste instantie als coördinerend burgemeester optreedt, indien niet inzetbaar geldt de volgorde burgemeester Purmerend, Edam-Volendam en Waterland.

Bij een gemeentegrensoverschrijdend incident waarbij Zaanstad betrokken is, is de keuze aan de burgemeester van Zaanstad of hij/zij de taak van coördinerend burgemeester op zich neemt óf het lokale gezag voor rekening neemt. In dit laatste geval treedt de bovenstaande vervangingsregeling in werking. Het is mogelijk dat de loco-burgemeester van Zaanstad het lokale gezag op zich neemt en de burgemeester van Zaanstad de rol van coördinerend burgemeester vervult.

De coördinerend burgemeester vervult een ondersteunende rol bij de noodzakelijke afstemming en coördinatie van het beleid van de individuele burgemeesters. De coördinerend burgemeester krijgt ondersteuning van het Regionaal Beleidsteam (RBT), waarin ten minste de diensthoofden van brandweer, politie en GHOR en een coördinerend gemeentesecretaris en coördinerend voorlichter zitting hebben.

De coördinerend burgemeester is de schakel tussen het RBT en de operationeel leider in het ROT. Hij is voorzitter van het RBT. Hij staat ten dienste van de burgemeesters die als opperbevelhebber actief zijn met de rampenbestrijding in hun gemeente en is tijdens de rampenbestrijding een waarborg voor eenduidige bestuurlijke inbreng.

Zoals verwoord in het convenant Bestuurlijke Coördinatie, treedt de coördinerend burgemeester niet in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de burgemeesters, maar neemt hij/zij de taak op zich om de noodzakelijke eenduidige aansturing en verdeling van middelen te verkrijgen. De coördinerend burgemeester neemt derhalve geen delen van het opperbevel van de burgemeesters over, maar coördineert hun opdrachten tot eenduidige bevelen aan de operationeel leider en dus aan de hulpverleningsdiensten/-organisaties. In dezen draagt hij de verantwoordelijkheid voor de aansturing van de operationeel leider. De coördinerend burgemeester heeft op grond van de Wet rampen en zware ongevallen geen taken en bevoegdheden. De coördinerend burgemeester is het eerste aanspreekpunt van de CdK, de betrokken burgemeesters en de operationeel leider.

Samenstelling teams

De samenstelling van het CoPI en het ROT is gelijk aan die van GRIP 1 t/m GRIP 3. Wanneer wordt opgeschaald van GRIP 3 naar GRIP 4 treedt een verandering in de samenstelling van het GBT op: de regionaal commandant van de brandweer, de RGF en de korpschef van de Regiopolitie zullen in dat geval “verhuizen” van het GBT naar het RBT.

Op dit punt wijkt de regio Zaanstreek- Waterland af van het landelijk model GRIP (referentiekader GRIP), aangezien in dit landelijk model bij GRIP 4 geen GBT meer geformeerd wordt (naast CoPI en ROT alleen een RBT). In de regio Zaanstreek- Waterland blijft conform de wens van het Veiligheidsbestuur i.o. echter ook het GBT actief. Dit betekent wel dat een aantal leden dat in GRIP 3 nog plaatsnam in het GBT, in het geval van GRIP 4 naar het RBT verhuist en dat het GBT daardoor geen volledige bezetting meer kent.

Indien het gewenst is dat een bestuurder van de rampgemeente in het RBT vertegenwoordigd is, bepaalt de burgemeester van die gemeente of hij dat zelf voor zijn rekening neemt of dat de loco-burgemeester dit doet. De loco-burgemeester kan echter nooit de voorzitter van het RBT zijn.

In het RBT nemen een coördinerend gemeentesecretaris en een coördinerend voorlichter plaats. De invulling van deze functies vindt eveneens plaats aan de hand van het convenant bestuurlijke coördinatie; indien bijvoorbeeld de gemeentesecretaris van de gemeente Zaanstad niet op kan treden als coördinerend gemeentesecretaris, wordt deze rol vervuld door Purmerend, Edam-Volendam of Waterland.

Schematische weergave GRIP 4

Discipline	CoPI	ROT	GBT	GMT	RBT
Leider	Leider CoPI	Operationeel leider			Coördinerend burgemeester
Politie	OvD-P Voorlichter	Functionaris stafsectie Politie			Korpschef van Politie
GHOR	HOvD-G	HS-GHOR			Regionaal geneeskundig functionaris
Brandweer	OvD-B Plotter	Functionaris stafsectie Brandweer Plotter Notulist Ondersteuning			Regionaal commandant
Gemeente		Coördinerend ambtenaar rampenbestrijding Communicatie adviseur	Burgemeester (loco) Gemeentesecretaris Ambtenaar rampenbestrijding Communicatie adviseur Plotter Notulist	Gemeentesecretaris Hoofden actiecentra Plotter Notulist	Coördinerend burgemeester Coördinerend gemeentesecretaris Coördinerend voorlichter Journaalschijver
Openbaar Ministerie					Hoofdofficier van Justitie

Onderwerp	Toelichting
Wanneer	Bij een grote calamiteit in de vorm van een ramp c.q. zwaar ongeval of een ernstige dreiging voor het ontstaan daarvan, waarbij de gevolgen zich uitstrekken of dreigen uit te strekken tot het grondgebied van méér dan een gemeente.
Organisatie	Er wordt een Regionaal Beleidsteam gevormd.
Operationele leiding	De standaardregeling is dat de brandweer de operationele leiding heeft tenzij de (coördinerend) burgemeester anders beslist.
Bezetting	Er zijn meerdere burgemeesters bij het incident betrokken. Om te komen tot een heldere bestuurlijke coördinatie, treedt er een coördinerend burgemeester in functie.
Alarmeren en Informeren	<u>Alarmeren</u> De coördinerend burgemeester wordt gealarmeerd door de alarmcentrale brandweer. De coördinerend gemeentesecretaris en de coördinerend voorlichter worden eveneens gealarmeerd door de alarmcentrale brandweer. De Hoofdofficier van Justitie wordt gealarmeerd door de meldkamer politie. <u>Informeren</u> De coördinerend burgemeester draagt zorg voor het informeren van de CdK via het Provinciaal Coördinatie Centrum.

Onderwerp	Toelichting
Rol coördinerend burgemeester	In het convenant Bestuurlijke coördinatie zijn afspraken gemaakt over onder meer de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de burgemeesters en coördinerend burgemeester.
Locatie	Het ROT en het RBT komen bijeen in het RCC aan het Bernhardplein.
Bijzonderheden	In GRIP 4 vindt er een functionele teamwisseling plaats: de korpschef van Politie, de Regionaal Commandant brandweer en de regionaal geneeskundig functionaris "verhuizen" van het GBT naar het RBT.

4. Kerntaken

4.1 Kerntaken CoPI

- Het bepalen van de te volgen tactiek om te komen tot een snelle en gecoördineerde hulpverlening en/of rampenbestrijding;
- Het inzetten en coördineren van en leiding geven aan de ingezette eenheden en de aan de incidentbestrijding deelnemende disciplines in de directe omgeving van het incident;
- Het treffen van maatregelen gericht op het voorkomen en beperken van slachtoffers op de plaats van het incident;
- Het coördineren en aansturen van de hulpverlening aan slachtoffers;
- Het vanaf GRIP 2-situaties aanvragen van personeel, (bijzonder) materieel en bijstandspotentieel bij het Regionaal Operationeel Team;
- Het bepalen van de inzet van gemeentelijke diensten bij (tijdelijke) ontruiming en/of registratie van slachtoffers (vanaf GRIP 2 via het Regionaal Operationeel Team);
- Het verstrekken van informatie over de rampenbestrijding aan de operationeel leider, de op het incidentterrein opererende eenheden en vanaf GRIP-2-situaties aan het Regionaal Operationeel Team;

4.2 Kerntaken Regionaal Operationeel Team

- Het geven van de operationele leiding aan de aan de incidentbestrijding deelnemende diensten door de coördinatie van de werkzaamheden van de betreffende actiecentra;
- Het verzamelen en verstrekken van relevante gegevens over de crisissituatie en de incidentbestrijding aan de bij de bestrijding van het incident deelnemende organisaties;
- Het plannen en coördineren van de behoefte aan bijstandspotentieel voor de incidentbestrijding en het namens het bevoegd gezag aanvragen daarvan bij provincie en rijk;
- Het onderhouden van contacten met de bestuurlijke autoriteiten (PCC, NCC, omliggende gemeenten/regio's);
- Het doen van voorstellen aan de burgemeester over het waarschuwen, alarmeren, verplaatsen en opvangen van de bevolking;
- Het verzorgen van de ingezette eenheden;
- Het geven van voorlichting, eventueel na afstemming met de voorlichter van het gemeentelijk beleidsteam, ten aanzien van de operationele aspecten.

4.3 Kerntaken Gemeentelijke rampenstaf

Kerntaken GBT

- Het adviseren van de burgemeester bij te nemen beleidsbeslissingen;
- Het toezicht houden op de uitvoering van de genomen beslissingen;
- Het vaststellen van het incidentterrein;
- Het begeleiden van het proces van rampenbestrijding en de hulpverlening;
- Het voorbereiden van de informatie en de voorlichting aan de bevolking over de beleidsaspecten;
- Het geven van de opdracht tot het treffen van complementaire maatregelen, zoals het evacueren van de bevolking, inrichten van opvangcentra, CRIB, nazorg, perscentra, een informatie- en adviescentrum, morgues, etc.;
- het activeren van de gemeentelijke actiecentra;
- Het uitvaardigen van noodbevelen of noodverordeningen;
- Het aanvragen van personele en materiële hulp van elders, voor zover dit niet gemandateerd is aan de diensten;
- De verslaglegging van de ramp.

Kerntaken GMT

- Het geven van leiding aan de onder hun bevoegdheid vallende organisatieonderdelen;
- Het op verzoek uitvoeren van taken voor de hulpverleningsdiensten ter plaatse;
- Het bemensen van de voor de rampenbestrijding specifieke taakonderdelen ter ondersteuning van de gemeentelijke rampenstaf (inclusief aflossing);
- Het uitvoeren van besluiten van de burgemeester, voldoen aan de gestelde prioriteiten en het bijdragen aan het gemeentelijk crisismanagement;
- Het adviseren van de burgemeester inzake de bestrijding;
- Het informeren van de rampenstaf van de burgemeester inzake ontwikkelingen;
- Het uitvoeren van besluiten van de burgemeester/de rampenstaf.

4.4 Kerntaken Regionaal Beleidsteam

- Het aanvragen en toewijzen van bijstand;
- Het stellen van prioriteiten voor de daadwerkelijke rampenbestrijding;
- Het waarschuwen en alarmeren van de bevolking;
- De buitengemeentelijke verplaatsing van de bevolking;
- Het geven van opdrachten aan operationeel leider;
- Het overleg met en de informatievoorziening aan de Commissaris van de Koningin en de provincie (bij coördinerend burgemeester);
- Het onderhouden van contacten met de media en de bevolking, uitsluitend voor zover het intergemeentelijke onderwerpen betreft.

5. Operationele leiding

Binnen de hulpverlening zijn in hoofdlijnen twee soorten leiding te onderscheiden, te weten

- bestuurlijke leiding;
- operationele leiding.

De bestuurlijke leiding bij en de eindverantwoordelijkheid voor (de afhandeling van) incidenten, zware ongevallen en rampen ligt bij de burgemeester. De burgemeester heeft het opperbevel. De bevoegdheden bij de daadwerkelijke bestrijding zijn beschreven in de Gemeentewet en de Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo):

“De burgemeester heeft het opperbevel in geval van een ramp of zwaar ongeval of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Degenen die aan de bestrijding van een ramp of zwaar ongeval deelnemen, staan onder zijn bevel. Hij doet zich bijstaan door een door hem samengestelde gemeentelijke rampenstaf”.

Bij de rampenbestrijding wordt uitgegaan van vier procesverantwoordelijke instanties, te weten: brandweer, politie, GHOR en de gemeente(n). Op de plaats van het incident opereren hoofdzakelijk de drie parate hulpverlenende diensten. De gemeentelijke diensten opereren hoofdzakelijk op het gebied van beleidsadvisering en omgevingsmanagement. Hiertoe heeft de burgemeester het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) het Gemeentelijke Managementteam (GMT) en diverse gemeentelijke actiecentra tot zijn beschikking. Bij meer omvangrijke of sommige specifieke incidenten kunnen bijvoorbeeld ook de Provincie, het Hoogheemraadschap of het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties taken en verantwoordelijkheden ter beperking en bestrijding van incidenten hebben.

De drie hulpdiensten (politie, GHOR en brandweer) zijn er op toegerust om in normale situaties 24 uur per dag op te kunnen treden. Op het moment dat een incident meer capaciteit of meer deskundigheid vereist, wordt er opgeschaald. Dit kan operationeel, bestuurlijk en gecombineerd voorkomen. Opschalen wordt omschreven als: *“Het vergroten of verbijzonderen van de slagkracht en de bestuurlijke en operationele leiding van de multidisciplinaire hulpverleningsorganisatie, totdat er een evenwicht ontstaat tussen vraag en aanbod in de hulpverlening”*

Het begrip operationele leiding wordt in de Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo) als volgt omschreven:

“de bevoegdheid tot het in opdracht van de burgemeester geven van bindende aanwijzingen aan commandanten van de bij de rampenbestrijding samenwerkende zelfstandige diensten, zonder daarbij te treden in de bevoegdheden van de commandanten van die diensten aangaande de wijze van uitvoeren van de taken.”

De Wrzo bepaalt dat bij rampen en zware ongevallen degene die de leiding heeft over de brandweer, tevens belast is met de operationele leiding, tenzij de burgemeester een andere voorziening treft. De operationeel leider valt onder de opperbevelhebber. Onder opperbevel wordt verstaan de leiding en eindverantwoordelijkheid van de burgemeester over de wijze waarop de rampenbestrijding wordt uitgevoerd en over degenen, die aan de rampenbestrijding deelnemen.

Bijlage 1: Opkomsttijden

Routine opkomsttijden

Team	Samenstelling	Opkomsttijd	Opkomstlocatie
Motorkap overleg	Bevelvoerder of OvD-B	8"/15"	Plaats incident
	Medewerker basiseenheid of OvD-P	15"	
	Verpleegkundige eerste ambulance of OvD-G	15" ambulance 30" OvD-G	

GRIP 1 opkomsttijden kernbezetting

Team	Samenstelling	Opkomsttijd	Opkomstlocatie
CoPI	Leider CoPI *	30"	Plaats incident
	Officier van dienst Brandweer	15"	
	Officier van dienst Politie	15"	
	Officier van dienst Geneeskundig	30"	
	Persvoorlichter CoPI	30"	
	Plotter	30"	

GRIP 2 Opkomsttijden kernbezetting

Team	Samenstelling	Opkomsttijd	Opkomstlocatie
ROT	Operationeel leider	60"	RCC Zaandam
	Functionaris stafsectie Brandweer	60"	
	Functionaris stafsectie Politie	60"	
	Functionaris stafsectie GHOR	60"	
	Hoofd Sectie GHOR	60"	
	Coördinerend ambtenaar rampenbestrijding	60"	
	Communicatie- adviseur	60"	
	Ondersteuning	60"	
	Plotter	60"	
	Notulist	60"	

GRIP 3 Opkomsttijden kernbezetting

Team	Samenstelling	Opkomsttijd	Opkomstlocatie
GBT	Burgemeester	60"	Gemeentehuis
	Gemeentesecretaris	60"	
	Ambtenaar Rampenbestrijding	60"	
	Regionaal Commandant Brandweer	60"	
	Korpschef van Politie	60"	
	Regionaal geneeskundig functionaris	60"	
	Communicatie adviseur	60"	
	Plotter	60"	
	Notulist	60"	
GMT	Hoofden actiecentra	60"	
	Plotter	60"	
	Notulist	60"	

GRIP 4 Opkomsttijden kernbezetting

Team	Samenstelling	Opkomsttijd	Opkomstlocatie
RBT	Coördinerend burgemeester	60"	RCC Zaandam
	Coördinerend gemeentesecretaris	60"	
	Regionaal Commandant Brandweer	60"	
	Korpschef van Politie	60"	
	Regionaal geneeskundig functionaris	60"	
	Notulist	60"	
	Notulist	60"	
	Coördinerend voorlichter	60"	
	Hoofdofficier van Justitie	60"	

Bijlage 2: Lijst van afkortingen

AC	Actie Centrum
AGS	Adviseur Gevaarlijke Stoffen
AOOV	Ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CdK	Commissaris der Koningin
COH	Commando Haakarmbak
CoPI	Commando Plaats Incident
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
CRIB	Centrale Registratie en Informatie Bureau
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GCC	Gemeentelijk Coördinatie Centrum
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer
GMT	Gemeentelijk Management Team
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
HOvD	Hoofdofficier van Dienst
HS GHOR	Hoofd sectie GHOR
LMPO	Leider Meetplan Organisatie
NCC	Nationaal Coördinatie Centrum
OL	Operationeel Leider
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OvD-B	Officier van Dienst Brandweer
OvD-G	Officier van Dienst Geneeskundig
OvD-P	Officier van Dienst Politie
PCC	Provinciaal Coördinatie Centrum
RBT	Regionaal Beleidsteam
RCC	Regionaal Coördinatie Centrum
RGF	Regionaal Geneeskundig Functionaris
ROGS	Regionaal Officier Gevaarlijke Stoffen
ROT	Regionaal Operationeel Team
SGBO	Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden
VC	Verbindingscommandowagen
Wrzo	Wet rampen en zware ongevallen

Bijlage 3: Begrippenlijst

Actiecentrum

De plaats van waaruit een operationele dienst of organisatie de eigen bijdrage aan de rampenbestrijding regelt (zie ook gemeentelijk actiecentrum).

Brongebied

Het brongebied is het gebied waar alles zich bevindt wat te maken heeft met de directe incidentbestrijding. In het bijzonder ligt daar het betrokken object of voertuig in het “werkgebied” van de brandweer en de andere hulpdiensten. In het brongebied zal de bestrijding van het incident gericht zijn op het redden van slachtoffers, het in veiligheid brengen van derden, het stoppen van de lekkage e.d. Het COPI coördineert alle activiteiten in het brongebied.

Commando Plaats Incident (CoPI)

De leider CoPI met zijn operationele staf. Deze staf verandert gedurende de opschaling niet van samenstelling en bestaat naast de leider CoPI uit functionarissen die ter plaatse leiding geven aan operationele eenheden van politie, GHOR en brandweer. Verder maakt een CoPI persvoorlichter deel uit van dit team. Op verzoek van de leider CoPI kan het team eventueel worden aangevuld met één of meerdere functionarissen die vanuit hun specialisme een toegevoegde waarde kunnen leveren aan het functioneren van het CoPI. Deze functionarissen kunnen zowel van binnen de organisatie (bijv. AGS) als van buiten komen (bijv. bedrijfsdeskundige).

Coördinerend bestuurder

De bestuurder die bij een gemeentegrensoverschrijdend incident zorg draagt voor de bestuurlijke afstemming en tevens adviseur is voor de opperbevelhebbers. Hij is voorzitter van het RBT en het aanspreekpunt voor de operationeel leider. Zijn rol is geregeld in het “Convenant bestuurlijke coördinatie Zaanstreek- Waterland”, van 11 oktober 2002.

Effectgebied

We spreken van een effectgebied indien een incident effecten heeft naar de omgeving en deze van dien aard en omvang zijn, dat er sprake is van een bedreigende situatie voor de bevolking, zoals bij vrijkomen van gevaarlijke stoffen, instorting van gebouwen, stroomuitval en dergelijke.

Gemeentelijk Actiecentrum

Een actiecentrum van één of meerdere gemeentelijke diensten, eventueel uit verschillende gemeenten, dat gericht is op de uitvoering van één of meer processen uit het rampenplan in een niet scherp af te bakenen of onsamenvattend gebied.

Gemeentelijk Beleidsteam (GBT)

Orgaan waarbinnen, onder voorzitterschap van de burgemeester besluitvorming, beleidsbepaling en beleidscoördinatie plaatsvindt.

Gemeentelijk Management Team (GMT)

Orgaan waarbinnen, onder voorzitterschap van de gemeentesecretaris of diens vervanger, de gemeentelijke processen worden gecoördineerd. De gemeentesecretaris draagt zorg voor een adequate informatiestroom tussen het GBT en GMT.

Leider Commando Plaats Incident (leider CoPI)

De functionaris die het overleg van de operationele staf ter plaatse leidt en het besluitvormingsproces in het CoPI bewaakt. Afhankelijk van de GRIP fase waarin het incident zich bevindt informeert hij de burgemeester of rapporteert hij aan de operationeel leider. De Leider CoPI valt onder het opperbevel van de burgemeester(s) mochten deze besluiten tot het uitvoeren daarvan.

Monodisciplinair Optreden

Elk van de drie hulpdiensten brandweer, geneeskundige hulpverlening en politie werkt volgens eigen regels en procedures en er is geen behoefte is aan structurele coördinatie.

Motorkapoverleg

Ad hoc overleg tussen ambulancedienst, brandweer en politie om de werkzaamheden af te stemmen. Er is in dit stadium geen behoefte aan een structurele coördinatie tussen de diensten.

Multidisciplinair optreden

Door de complexiteit van het incident is er behoefte aan structurele coördinatie en treden de drie hulpdiensten ambulancedienst, brandweer en politie gecoördineerd op om het incident te bestrijden.

Nationaal Coördinatie Centrum (NCC)

Dienstonderdeel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opererend onder verantwoordelijkheid van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Faciliteert de interdepartementale coördinatie en functioneert als departementaal coördinatiecentrum voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Operationeel leider

De functionaris die door het bevoegd gezag is aangewezen om de operationele leiding uit te oefenen in het ROT. Hij adviseert de (coördinerend) burgemeester in het beleidsteam over operationele aangelegenheden. Beleidsbeslissingen vertaalt hij binnen het ROT in operationele opdrachten en hij coördineert de uitvoering daarvan.

Operationele Leiding

De bevoegdheid tot het in opdracht van de (coördinerend) burgemeester geven van bindende aanwijzingen aan commandanten / hoofden van de bij de bestrijding van het incident samenwerkende zelfstandige diensten, zonder daarbij te treden in de bevoegdheden van de commandanten / hoofden van de diensten aangaande de wijze van uitvoeren van de taken.

Opperbevel

Opperbevel duidt op twee samenhangende noties: enerzijds de politieke en bestuurlijke verantwoordelijkheid, anderzijds de zeggenschap over ieder die aan de bestrijding van de ramp of het zware ongeval deelneemt, zulks in het bijzonder met het oog op een goede coördinatie.

Provinciaal Coördinatie Centrum (PCC)

De plaats waar de Commissaris van de Koningin en zijn provinciale rampenstaf zijn gezeteld.

Provinciale Rampenstaf

Het door de Commissaris van de Koningin samengestelde orgaan dat hem bijstaat bij zijn coördinerende en bijstand regelende taak in de bestrijding van rampen en zware ongevallen.

Ramp of zwaar ongeval

Een ramp of een zwaar ongeval is een gebeurtenis, waardoor een ernstige verstoring van de openbare orde is ontstaan of dreigt te ontstaan, waarbij het leven en de gezondheid van vele personen dan wel grote materiele belangen in ernstige mate bedreigd worden *en* waarbij een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines vereist is.

Regionaal Beleidsteam (RBT)

Het door de coördinerend bestuurder samengestelde orgaan dat hem bij de bestuurlijke coördinatie van het zware ongeval of ramp bij staat.

Regionaal Operationeel Team (ROT)

Het team van vertegenwoordigers van de betrokken diensten / organisaties die onder leiding van de operationeel leider een gecoördineerde uitvoering van de rampenbestrijding bevordert.

Routine

Zie monodisciplinair optreden

Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGB0)

Wanneer de situatie dit vereist werkt de politie volgens de structuur van de Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden. Dit is een structuur waarin de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen de politie organisatie worden geregeld en kan worden vergeleken met bijvoorbeeld het actiecentrum GHOR.

Veldeenheden

Eenheden van politie, brandweer en GHOR die zich bezig houden met de bestrijding van het incident ter plaatse.

Bijlage 4: Verzendlijst

Regio Zaanstreek-Waterland

Gemeente/dienst	Functie en naam	Adres
Beemster	Burgemeester Commandant Brandweer Ambtenaar Rampenbestrijding	Postbus 7 1462 ZG Middenbeemster
Edam-Volendam	Burgemeester Commandant Brandweer Ambtenaar Rampenbestrijding	Postbus 180 1130 AD Volendam
Landsmeer	Burgemeester Commandant Brandweer Ambtenaar Rampenbestrijding	Postbus 1 1120 AA Landsmeer
Purmerend	Burgemeester Commandant Brandweer Ambtenaar Rampenbestrijding	Postbus 15 1440 AA Purmerend
Oostzaan	Burgemeester Commandant Brandweer Ambtenaar Rampenbestrijding	Postbus 15 1510 AA Oostzaan
Waterland	Burgemeester Commandant Brandweer Ambtenaar Rampenbestrijding	Postbus 1000 1140 BA Monnickendam
Wormerland	Burgemeester Commandant Brandweer Ambtenaar Rampenbestrijding	Postbus 20 1530 AA Wormer
Zaanstad	Burgemeester Commandant Brandweer Ambtenaar Rampenbestrijding	Postbus 2000 1500 GA Zaandam
Zeevang	Burgemeester Commandant Brandweer Ambtenaar Rampenbestrijding	Postbus 1 1474 ZG Zeevang
GGD Zaanstreek-Waterland	Beoogd RGF	
GHOR	Bureau GHOR Amsterdam e.o.	Postbus 2200 1000 CE Amsterdam
Openbaar Ministerie	Hoofdofficier van Justitie van het Parket Haarlem	Postbus 601 2003 RP Haarlem
Openbaar Ministerie	Beleidsmedewerker Bewaken, Beveiligen, Crisiscoördinatie	Postbus 601 2003 RP Haarlem
Politie	Korpschef Regio Politie Zaanstreek- Waterland	ADO(postverzending) Postbus 400 1544 ZG Zaandijk
Politie	Regionale Meldkamer Politie Regio Zaanstreek-Waterland	Postbus 400 1544 ZG Zaandijk
Regionale Brandweer	Regionaal Commandant	Postbus 150 1500 ED Zaandam
Regionale Brandweer	Clustercoördinator Rampenbestrijding	Postbus 150 1500 ED Zaandam
Regionale Brandweer	Regionale Alarmcentrale	Gorslaan 52 1441 RG Purmerend
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	Dijkgraaf	Postbus 850 1440 AW Purmerend
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	Calamiteitencoördinator	Postbus 850 1440 AW Purmerend

Omliggende regio's

Gemeente/dienst	Functie	Adres
Crisisbeheersingsregio Amsterdam e.o.	Commandant regionale brandweer	Weesperzijde 99 1091 EL Amsterdam
GHOR	Bureau GHOR Noord-Holland	Postbus 368 1780 AJ Den Helder
Hulpverleningsdienst Kennemerland	Commandant regionale brandweer	Postbus 5514 2000 GM Haarlem
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Commandant regionale brandweer	Postbus 9347 1800 GH Alkmaar
Politie	Amsterdam – Amstelland, Bureau CCB	Postbus 2287 1000 CG Amsterdam
Politie	Kennemerland, Bureau CCB	Postbus 21 1800 AA Alkmaar
Politie	Noord-Holland Noord, Bureau CCB	Postbus 21 1800 AA Alkmaar